

הַלְבוֹת מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת פֶּרֶק ג

א. כָּל מֵאֲכָל הַיּוֹצֵא מִמִּין מִן הַמִּינִין הָאֲסוּרִין שְׁלוּקִין עַל אֲכִילָתָן הָרִי אוֹתוֹ הַמֵּאֲכָל אֲסוּר בְּאֲכִילָה מִן הַתּוֹרָה, כְּגוֹן חֵלֶב בְּהֶמָּה וְחֵיָה הַטְּמְאִים וּבִיצי עוֹף וְדָג הַטְּמְאִים: שְׁנֵאמָר "וְאֵת בֵּית הַיֵּעָנָה" (ויקרא יא, טז; דברים יד, טו), זֶה בִּיצָתָהּ; וְהוּא הַדִּין לְכָל הָאֲסוּר בִּיצָנָה, וּלְכָל הַדְּבָרִים הַדּוּמִין לְבִיצָהּ.

ב. חֵלֶב הָאָדָם מִתֵּר בְּאֲכִילָה, אֵף עַל פִּי שֶׁבֶשֶׁר הָאָדָם אֲסוּר בְּאֲכִילָה; כִּכָּר בְּאֶרְנוֹ שֶׁהוּא בַעֲשָׂה. דְּבַשׁ דְּבוּרִים וְדְבַשׁ צָרְעִים, מִתֵּר מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ מִתְמַצִּית גּוֹפֶן, אֲלֹא כּוֹנְסִין אוֹתוֹ מֵעַל הָעֹשָׁבִים בְּתוֹךְ פִּיהֶן וּמְקִיאוֹת אוֹתוֹ בַּפֹּת כְּדֵי שִׁמְצָאוּ אוֹתוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים.

ג. אֵף עַל פִּי שֶׁחֵלֶב הָאָדָם מִתֵּר, אֲסוּר חֲכָמִים לְגִדּוֹל לִינֵק אוֹתוֹ מִן הַשָּׂדִים; אֲלֹא חוֹלֶכֶת אֵשֶׁה לְתוֹךְ הַכְּלִי, וְשׁוֹתָהּ. וְגִדּוֹל שְׁיִנֵּק מִן הַשָּׂדֶה כִּיּוֹנֵק שָׂרֵץ, וּמִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת.

ד. יוֹנֵק תִּינוֹק וְהוֹלֵךְ, אִפְלוֹ אַרְבַּע אוֹ חֲמֵשׁ שָׁנִים. וְאִם גָּמְלוּהוּ וּפָרַשׁ שְׁלוּשָׁה יָמִים אוֹ יֶתֶר מִחֲמַת בְּרִיו, וְלֹא מִחֲמַת חֲלִי אִינוֹ חוֹזֵר וְיוֹנֵק; וְהוּא, שֶׁגָּמְלוּהוּ אַחֵר אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים חֹדֶשׁ; אֲבָל בְּתוֹךְ זֶמֶן זֶה אִפְלוֹ גָּמְלוּהוּ חֹדֶשׁ אוֹ שְׁנַיִם מִתֵּר לַחֲזוֹר וְלִינֵק, עַד סוֹף אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים חֹדֶשׁ.

ה. אֵף עַל פִּי שֶׁחֵלֶב בְּהֶמָּה טְמֵאָה וּבִיצי עוֹף טְמֵא אֲסוּרִין מִן הַתּוֹרָה, אֵין לּוֹקִין עֲלֵיהֶן: שְׁנֵאמָר "מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ" (ויקרא יא, ח; דברים יד, ח) עַל הַבֶּשֶׂר הוּא לּוֹקָה, וְאִינוֹ לּוֹקָה עַל הַבִּיצָה וְעַל הַחֵלֶב; וְהָרִי הָאוֹכֵל אוֹתָן כְּאוֹכֵל חֲצִי שְׁעוֹר שֶׁהוּא אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה, וְאִינוֹ לּוֹקָה. אֲבָל מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת.

ו. יֵרָאֶה לִּי שֶׁהָאוֹכֵל בִּיצי דָּגִים טְמֵאִים הַנִּמְצָאִין בְּמַעֲיָהֶן כְּאוֹכֵל קֶרֶבִי דָּגִים, וְלוֹקָה מִן הַתּוֹרָה; וְכֵן בִּיצי הָעוֹף הַתְּלוּיֹת בְּאֶשְׁכּוֹל, שֶׁעֲדִין לֹא פָּרְשׁוּ וְנִגְמְרוּ הָאוֹכֵל אוֹתָן לּוֹקָה, כְּאוֹכֵל בְּנֵי מַעֲיָם שְׁלֵהֶן.

ז. בִּיצַת עוֹף טְמֵא שֶׁהִתְחִיל הָאֲפֵרוּחַ לְהִתְרַקֵּם בָּהּ, וְאֲכָלָהּ לּוֹקָה מִשּׁוֹם אוֹכֵל שָׂרֵץ הָעוֹף; אֲבָל בִּיצַת עוֹף טָהוֹר שֶׁהִתְחִיל הָאֲפֵרוּחַ לְהִתְרַקֵּם בָּהּ, וְאֲכָלָהּ מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת. נִמְצָא עֲלֶיהָ קֶרֶט דָּם אִם עַל הַחֵלְבּוֹן, זוֹרֵק אֶת הַדָּם וְאוֹכֵל אֶת הַשָּׂאֵר; וְאִם עַל הַחֲלָמוֹן, אֲסוּרָה כָּלָה. בִּיצָה הַמוּזָרֶת, הַנֶּפֶשׁ הַיֵּפָה תֹאכֵל. אֲפֵרוּחַ שֶׁנִּלְד אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְפַּתְּחוּ עֵינָיו, מִתֵּר לֶאֱכָלוֹ.

ח. בְּהֶמָּה טָהוֹרָה שֶׁנִּטְרָפָה, חֵלְבָהּ אֲסוּר כְּחֵלֶב בְּהֶמָּה טְמֵאָה; וְכֵן בִּיצַת עוֹף שֶׁנִּטְרָף, כְּבִיצַת עוֹף טְמֵא. נִתְנַבֵּל הָעוֹף אִם נִמְצָאת בּוֹ בִיצָה גְּמוּרָה כְּנִמְכָּרֶת בַּשּׁוּק, הָרִי זֶה מִתֵּרֶת.

ט. אֲפֵרוּחַ שֶׁלְבִיצַת טְרֵפָה מִתֵּר, שְׁאִין מִינוֹ טְמֵא. הִיָּה הָעוֹף סֵפֶק טְרֵפָה כָּל הַבִּיצִים שֶׁתִּלְד בְּעֶרְמָה רִאשׁוֹנָה, מִשְׁהִין אוֹתָן: אִם טְעָנָה עֶרְמָה שְׁנִיָּה וְהִתְחִילָה לִילֵד, הִתְרוּ הָרִאשׁוֹנוֹת; וְאִם לֹא יִלְדָה, הָרִי הֵן אֲסוּרוֹת.

י. חֵלֶב בְּהֶמָּה טְמֵאָה, אִינוֹ נִקְפָּה וְעוֹמֵד כְּחֵלֶב הַטָּהוֹרָה; וְאִם נִתְעַרַּב חֵלֶב טָהוֹרָה בְּחֵלֶב טְמֵאָה כְּשֶׁתְּעַמִּיד אוֹתוֹ יַעֲמֵד חֵלֶב הַטָּהוֹרָה, וַיֵּצֵא חֵלֶב הַטְּמֵאָה עִם הַקּוֹס שֶׁלְגִבְנָהּ. וּמִפְּנֵי זֶה יִתֵּן הַדִּין שְׁכָל חֵלֶב הַנִּמְצָא בְּיַד גּוֹי אֲסוּר, שְׁמָא עֵרַב בּוֹ חֵלֶב בְּהֶמָּה

טמאה ; וגבנת הגויים מתרת, שאין חלב בהמה טמאה מתגבן.
אבל בימי חכמי משנה גזרו על גבנת הגויים, ואסרוה מפני
שמעמידין אותה בעור הקבה שלשחיתתן שהיא נבלה.

יא. ואם תאמר והלא עור הקבה דבר קטן הוא עד מאוד בחלב
שעמד בו, ולמה לא יבטל במעוטו מפני שהוא המעמיד את
הגבנה ; והואיל ודבר האסור הוא שהעמיד, הרי הכל אסור
כמו שיתבאר.

יב. גבנה שמעמידין אותה הגויים בעשבים, או במי פרות כגון
שרף תאנים, והרי הן נפרין בגבנה הורו מקצת גאונים שהיא
אסורה : שכבר גזרו על כל גבנת הגויים, בין שהעמידוה בדבר
אסור בין שהעמידוה בדבר מתר גזרה, משום שהעמידוה
בדבר האסור.

יג. האוכל גבנת הגויים, או חלב שחלבוהו ואין ישראל רואהו
מפין אותו מפת מרדות. החמאה שלגויים מקצת גאונים
התירוה, שהרי לא גזרו על החמאה, וחלב הטמאה אינו עומד ;
ומקצת גאונים אסרוה, מפני צחצוחי חלב שישאר בה, שהרי
הקוס שבחמאה אינו מערב עם החמאה כדי שיבטל במעוטו,
וכל חלב שלהן חוששין לו, שמא ערב בו חלב טמאה.

יד. יראה לי שאם לקח חמאה מן הגויים, ובשלה עד שהלכו
להן צחצוחי חלב הרי זו מתרת : שאם תאמר נתערבו עמה
ונתבשל הכל, בטלו במעוטן. אבל החמאה שבשלו אותה
גויים אסורה משום געולי גויים, כמו שיתבאר.

טו. ישראל שישב בצד העדר שלגוי, והלך הגוי והביא לו חלב
מן העדר אף על פי שיש בעדר בהמה טמאה הרי זה מתר, ואף
על פי שלא ראה אותו חולב : והוא, שיכול לראותו כשהוא
חולב כשיעמד, שהגוי מתירא לחלב מן הטמאה, שמא יעמד
ויראה אותו.

טז. ביצה ששני ראשיה פדין, או ששני ראשיה חדין, או שהיה
חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים בידוע שהיא ביצת עוף טמא ;
ראשה אחד כד וראשה אחד חד, וחלבון מבחוץ וחלמון
מבפנים אפשר שהיא ביצת עוף טמא, ואפשר שהיא ביצת עוף
טהור.

יז. לפיכך שואל לציד הישראלי שמוכרה : אם אמר לו שלעוף
פלוגי הוא, ועוף טהור הוא סומך עליו ; ואם אמר לו שלעוף
טהור הוא, ולא אמר לו שמו אינו סומך עליו. לפיכך אין
לוקחין ביצים מן הגויים אלא אם היה מכיר אותן, ויש לו בהן
טביעות עין שהן ביצי עוף פלוגי הטהור ; ואין חוששין להן
שמא הן ביצי טרפה. ואין לוקחין מן הגויים ביצה טרופה כלל.

יח. ביצי דגים, סימניהם פסימני ביצי העוף : אם היו שני
ראשיה פדין, או חדין טמאין. אחד כד ואחד חד, שואל
לישראלי המוכר : אם אמר לו, אני מלחתים והוצאתים מדג
טהור אוכל על פיו ; ואם אמר לו, טהורין הן אינו נאמן, אלא
אם כן היה אדם שהחזק בכשרות.

יט. וכן אין לוקחין גבנה וחתפת דג שאין בהן סימן, אלא
מישראל שחזק בכשרות ; אבל בארץ ישראל כשהיתה רבה

לְיִשְׂרָאֵל, לּוֹקְחִין מִכָּל יִשְׂרָאֵל שְׁבָה. וְהִחֲלַב לּוֹקְחִין אוֹתוֹ מִכָּל יִשְׂרָאֵל, בְּכָל מְקוֹם.

ב. הַכּוֹבֵשׁ דָּגִים טְמֵאִים, צִירָן אֶסּוּר; אָבֵל צִיר חֲגָבִים טְמֵאִים מִתֵּר, מִפְּנֵי שְׂאִין בָּהֶן לַחֲלוּחִית. לְפִיכָף אֵין לּוֹקְחִין צִיר מִן הַגּוֹיִים, אֲלָא אִם כֵּן הָיָה דָּג טָהוֹר מְשׁוּטֵט בּוֹ, אֶפְלוּ דָּג אֶחָד.

בא. גּוֹי שֶׁהֵבִיא עֲרֻכָּה מְלֵאָה חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת שְׁלֹצִיר, וְדָג אֶחָד טָהוֹר בְּאַחַת מֵהֶן כָּלָן מִתְּרוֹת; הָיוּ סְתוּמוֹת פֶּתַח אַחַת מֵהֶן וְנִמְצָא בָּהּ דָּג טָהוֹר, שְׁנִיָּה וְנִמְצָא בָּהּ דָּג טָהוֹר כָּלָן מִתְּרוֹת: וְהוּא שְׂיֵהָיָה רֹאשׁוֹ שְׁלֹדָג וְשִׁדְּרוּ קָיָם, כְּדִי שְׂיֵהָא נֶכֶר שֶׁהוּא דָּג טָהוֹר.

בב. לְפִיכָף אֵין לּוֹקְחִין דָּגִים מְרֻצָּצִין מְלֻחוּחִין מִן הַגּוֹיִים, וְהֵן הַנִּקְרָאִין טְרִית טְרוּפָּה; וְאִם הָיָה רֹאשׁ הַדָּג וְשִׁדְּרוּ נֶכֶר אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא מְרֻצֵּץ, מִתֵּר לָקַח אוֹתוֹ מִן הַגּוֹיִים. גּוֹי שֶׁהֵבִיא גָּרֵב שְׁלַחַתְכוֹת דָּג שְׁחַתּוּכָן שׁוּוּה, וְהֵן נִכְרִין שְׁכָלָן מִין אֶחָד, וְנִמְצָא בַּחֲתֻכָּה אַחַת מֵהֶן קְשָׁקְשִׁין הָרִי כָלָן מִתְּרוֹת.